YEGAH MUSICOLOGY JOURNAL

https://dergipark.org.tr/en/pub/ymd

e-ISSN: 2792-0178

Makalenin Türü / Article Type : Araştırma Makalesi/ Research Article

Geliş Tarihi / Date Received : 10.08.2025 Kabul Tarihi / Date Accepted : 09.09.2025 Yayın Tarihi / Date Published : 30.09.2025

DOI : https://doi.org/10.51576/ymd.1762205

e-ISSN : 2792-0178

İntihal/Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism.

SELF-CONSTRUAL IN CHOIR MUSIC GROUPS

KAÇMAZ, Derya¹

ABSTRACT

The study aims to reveal the Self-Construal structures of individuals (choristers) who sing in choral music groups. Since choral music, by its nature, is based on collective performance within group interaction. It was investigated whether there is a relationship, particularly with interdependent and independent self-construal, and if so, how these relationships are formed. The population of the research, designed using the Relational Survey Model, consists of individuals in choral music groups, while the sample comprises 163 choristers from 25 different amateur choirs in our country. The data obtained from the Self-Construal Scale and multiple-choice questions in the Personal Information Form were analyzed using the R package program, with a significance level set at p< 0.05. In addition to descriptive analyses, total score calculations were conducted. Whether there was a difference in dual self-construal between groups was tested using the t-test, and the possible relationship(s) between self-construal and the variables were evaluated through ANOVA. The

¹Dr. Öğr. Üyesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi A.B.D. deryakacmaz77@gmail.com, https://orcid.org/0000-0002-9248-6954

results were visualized in the form of graphs and tables, while the open-ended questions in the Personal Information Form were evaluated by the researcher using qualitative analysis. In conclusion, it was observed that choristers had high total self-construal scores, that in terms of gender, a significant difference in interdependent self-emerged in favor of females compared to males, that with respect to musical background, those with musical experience showed a significant difference in total self-construal scores compared to those without, and that among the sub-dimensions, the independent self-dimension came to the forefront.

Keywords: Choral music, chorister, self-construal, independent self, interdependent self.

KORO MÜZİĞİ GRUPLARINDA BENLİK KURGUSU

ÖZ

Bu çalışma ile koro müziği gruplarında şarkı söyleyen bireylerin (korist), Benlik Kurgusu yapılanmalarını ortaya koymak amaçlanmaktadır. Koro müziği doğası gereği bir grup etkileşimi içerisinde, topluluk halinde icraya dayandığı için, özellikle bağlaşık ve bağımsız benlik kurguları ile bağlantısı olup olmadığı, ya da varsa nasıl bağlantıları olduğu araştırılmıştır. İlişkisel Tarama Modeli ile oluşturulan araştırmanın evrenini koro müziği gruplarında yer alan bireyler, örneklemini ise ülkemizde 25 farklı amatör koro grubunda yer alan 163 korist oluşturmaktadır. Benlik Kurgusu Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formunda yer alan çoktan seçmeli sorulardan elde edilen veriler, R paket programı ile analiz edilerek, anlamlılık düzeyi p< 0,05 alınmış olup, tanımlayıcı analizlere ek olarak toplam puan hesaplamaları yapılmıştır. Gruplar arasında ikili benlik kurgusu farkı olup olmadığı t testi ile test edilip, benlik kurgusu ile değişkenler arasındaki olası ilişki(ler) ANOVA ile değerlendirilmiştir. Sonuçlar, grafik ve tablolar halinde görselleştirilmiş, Kişisel Bilgi Formunda yer alan açık uçlu sorular ise, araştırmacı tarafından nitel analiz ile değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, koristlerin toplam benlik kurgusu puanlarının yüksek olduğu, cinsiyet değişkeninde kadınlarda erkeklere oranla bağlaşık benlikte anlamlı fark ortaya çıktığı, müzikal geçmiş açısından; müzik deneyimi olanların, olmayanlara oranla toplam benlik puanlarında anlamlı fark olduğu, alt boyutlarda ise bağımsız benlik boyutunun ön plana çıktığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Koro müziği, korist, benlik kurgusu, bağımsız benlik, bağlaşık benlik.

INTRODUCTION

In primitive communities where language had not yet evolved into its current form, the use of sound through repetitions and rhythmic patterns emerged as a key factor in facilitating communication and strengthening communal bonds. Rituals, hunting, and symbolic representations of natural phenomena demonstrate that singing served not only as an aesthetic endeavour but also as a mechanism for social integration. As noted by Durrant (2003:41), "Darwin establishes connections between music and the functional calls of nature and animals, a perspective corroborated by evidence that the body's vocal organs are controlled by a more primitive brain region than speech." The presence of similar melodic and rhythmic patterns in the music of diverse cultures across continents suggests that this practice is rooted in a shared human heritage. Consequently, singing can be regarded as encompassing profound emotional, social, cultural, and evolutionary interactions. Among musical practices, singing, particularly choral singing, can be described as an interactive process requiring minimal materials and emerging in the most accessible and natural forms. Such musical processes are natural subjects of inquiry for Musicology and Music Psychology. As these experiences simultaneously involve internal and social interactions, they are closely tied to individuals' self-structuring. In this context, Musicology, which aim to comprehensively explore music in all its dimensions and processes, consider it significant to investigate how individuals reflect and construct music within the framework of selfconstrual.

Purpose and Significance

This study seeks to elucidate the self-construal structures of individuals (choristers) who sing in choral music groups. In Turkey, research related to self-construal in music has gained momentum, particularly since the 2000s (Kocabaş, 2000; Deniz & Azeri, 2006; Paker, 2008; Karabulut, 2014; Kaçmaz, 2016). Internationally, studies on "music and self" and "choral music and self" have also been conducted within the frameworks of Musicology, Music Psychology, or Music Education (Sugden, 2005; Mawang, Kigen, & Mutweleli, 2019; Culp, 2016; Demorest, Kelley, & Pfordresher, 2017; Adams, 2022). However, no specific studies in Turkey have been identified that focus on choral music groups and the concept of self-construal. Additionally, apart from Kaçmaz (2016), no studies in Türkiye have specifically addressed self-construal. This study is therefore considered significant for its contribution to the literature. Given that choral music inherently involves group

interaction and collective performance, exploring its connections with interdependent and independent self-construal is deemed valuable. The study addresses the following research questions:

- 1. Is there a relationship between choristers' participation in choral music groups and their self-construal?
- 2. Does self-construal differ based on choristers' age, gender, and occupation?
- 3. Does self-construal vary depending on the voice group of the choristers?
- 4. Does self-construal differ based on the duration of choristers' participation in the choir?
- 5. Does self-construal vary depending on whether choristers have received prior music education?
- 6. What are the participants' perspectives on the impact of singing in a choral music group on their self-construal?

Choral Music

As Csikszentmihalyi and Gilbert (1995:17) note, "When you sing, you lose yourself, but when you overcome a challenging piece, you realize your achievement and growth." Music facilitates the formation of a relational model between an individual and their social environment, and this model becomes particularly concrete in the context of a choir, a collective musical performance (Okyay, 2001:65). Thus, the choir, as one of the most natural and ancient forms of collective music-making, provides a rich network of both social and individual interactions. The term "choir" originates from the Greek (khoreia-horus) and Latin (chorea) words, initially referring to groups performing dances together, but over time, it came to denote groups of singers (Egüz, 1981:11). Choirs are vocal ensembles that come together to perform monophonic or polyphonic musical works. In the musical journey of civilization, choirs can be regarded as among the most rapidly and naturally evolving musical formations, owing to the inherent ease of singing. As Uçan (2001:13) states, "The choir is recognized as one of the oldest, most deep-rooted, and most established musical ensembles in human history." From primitive times, the term "choir" has been used to describe groups singing hymns or performing lyrical texts with specific rhythms in tragedies (Cevik, 1999:43). In Europe, where the foundations of polyphonic choral music were laid, choirs evolved systematically from Gregorian chants, developed further during the Renaissance and Baroque periods, and in the 19th century, began to reflect more secular influences. Today, choirs are broadly classified as mixed choirs, women's choirs, men's choirs, and children's choirs. However, based on their establishment purposes and structural differences, they can be further categorized into chamber choirs, large choirs, polyphonic choirs, Turkish Folk Music choirs, Turkish Art Music choirs, opera choirs, professional choirs, and amateur choirs (Çevik, 1999:44).

Self-Construal

The concept of self, a central focus of social psychology, has been defined in various ways. The self is described as the totality of an individual's beliefs about themselves and their identity (Taylor et al., 2003:105). Cooley offers a simpler definition, referring to the self as "the window through which the 'T looks outward'' (Cooley, 1902, cited in Hayes, 2016:21). Alternatively, the self can be defined as "the subjective aspect of our personality; personality is how we are perceived by others, whereas the self is how we perceive ourselves" (Kaçmaz, 2025:1266). In this context, what is "self-construal," and what does it signify? Self-construal is defined as the totality of an individual's thoughts, emotions, and actions regarding their relationships with others (Singelis, 1994:584). How can the distinction between self and self-construal be articulated? Self-construal, compared to the more personally perceived self-concept, emphasizes cultural and social values in its definition of the self (Gezici & Güvenç, 2003:3). In essence, self-construal is shaped by how an individual structures and constructs their relationships with others. Markus and Kitayama (1991:226-227) have examined self-construal in two sub-dimensions: independent self-construal and interdependent self-construal.

Compared	Independent	Interdependent
Feature		
Definition	Separate from social context	Connected to social context
Structure	Bounded, unitary, stable	Flexible, variable
Key	Internal, private (abilities, thoughts, emotions)	External, public (statuses, roles, relationships)
Characteristics		
Tasks	Be unique, express oneself, realize internal	Belong, fit in, occupy appropriate position, act
	attributes, promote own goals	appropriately, promote others' goals
Role of Others	Self-evaluation: Others are important for social	Self-definition: Relationships with others in specific
	comparison and reflected appraisal; be direct,	contexts define the self; be indirect, "read others'
	"speak your mind"	minds"
Basis of Self-	Ability to express oneself, validate internal	Ability to adjust, exercise self-control, maintain
Esteem	attributes	harmony with social context

Table 1. Summary of Key Differences Between an Independent and an Interdependent Construal of Self (Markus & Kitayama, 1991:230).

Independent self-construal is characterized by individuality and uniqueness, whereas interdependent self-construal emphasizes group belonging and harmony, with self-expression rooted in the social system (Kuyumcu, 2012:88). In other words, individuals with interdependent self-construal structure their verbal or behavioural responses based on those around them, while those with independent self-construal prioritize internal perspectives and authentic processes. Such individuals tend to seek recognition within groups and highlight their distinctiveness. As Markus and Kitayama (1991:226-227) note, "In interdependent self-construal, social interest is highly selective and is most characteristic in relationships with 'in-group' members." In the context of musical experiences, the in-group refers to an orchestra or choir.

METHOD

Research Model

The study was designed using the Relational Survey Model, which aims to identify the presence and/or degree of co-variation between variables (Karasar, 2011:81). Correlational research examines relationships between variables without intervening in them (Büyüköztürk, 2011:226). The two main variables of this study are "self-construal" and "choral music experience." As statistical analyses were conducted using data from the Self-Construal Scale and multiple-choice questions in the Personal Information Form, the study is quantitative. However, the examination of open-ended questions in the Personal Information Form through content analysis gives it qualitative research characteristics.

Population and Sample

The population of the study consists of individuals participating in choral music groups, while the sample comprises 163 choristers from 25 different amateur polyphonic choirs in Turkey, selected through convenience sampling. Amateur choirs were chosen to allow for the inclusion of individuals with and without prior musical experience in the self-construal scale assessments. This approach was deemed to facilitate a more functional and comparative analysis of how collective singing in a choir affects individuals' self-construal.

Data Collection

Choral Music Groups Personal Information Form: Developed by the researcher, this form includes questions about individuals' age, gender, occupation, choral music, and musical background, as

well as open-ended questions regarding personal experiences related to self-construal and choral music. Self-Construal Scale: A 5-point Likert-type scale with two sub-dimensions and 24 items, developed by Singelis (1994). The scale includes independent and interdependent self sub-dimensions. Choristers select from options ranging from "strongly disagree" (1 point) to "strongly agree" (5 points). The minimum total score is 24, and the maximum is 120. Items 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22, and 24 represent the independent self, while items 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, and 23 represent the interdependent self. The original scale reports Cronbach's alpha of .69 for the independent sub-dimension and .73 for the interdependent sub-dimension. The Turkish adaptation by Kurt (2000) reported Cronbach's alpha of .61 for the independent self and .67 for the interdependent self.

Data Analysis

Data from the Self-Construal Scale and multiple-choice questions in the Personal Information Form were analysed using the R package program (R Core Team, 2024), with a significance level of p < 0.05. Descriptive analyses and total score calculations were performed. Differences in dual self-construal between groups were tested using the independent samples t-test, and potential relationships between self-construal and variables were evaluated using ANOVA. Results were visualized in graphs and tables, while open-ended questions in the Personal Information Form were analysed through qualitative analysis by the researcher.

FINDINGS

When examining the participants' demographic distribution:

- The 25 and under age group had the highest representation, while the 56 and over group had a lower representation.
- Gender: Female participants formed the majority, with male participants being fewer in number.
- Occupation: Students and teachers were the primary groups, with other professions having relatively lower representation.
- Voice groups: Soprano and alto voice types were predominant, while bass, tenor, and mezzo-soprano groups had lower representation (Figure 1).

• Choir distribution: Alegria Choir and Osmaniye Municipality Polyphonic Choir had the highest participant numbers, while groups like Orphe and Jazzberry Tunes had fewer participants (Figure 2).

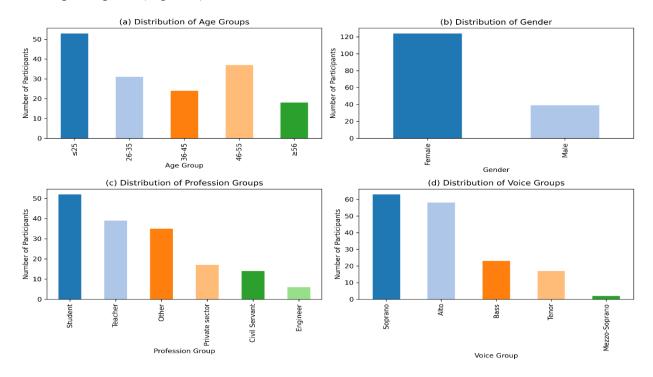

Figure 1.The demographic distribution of the participants: (a) Age Groups, (b) Gender, (c) Profession Groups, (d) Voice Groups.

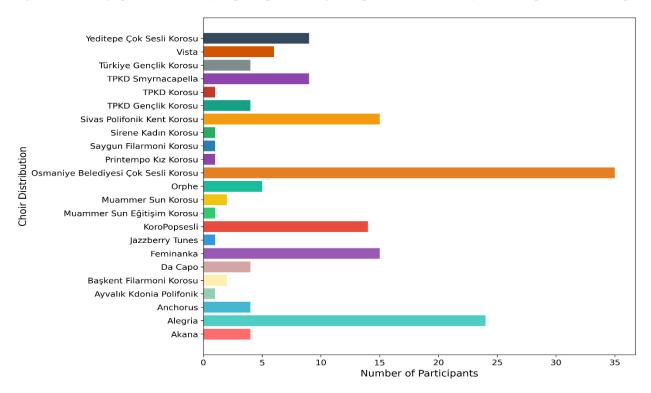

Figure 2. The choirs in which the participants are involved.

Relationship Between Singing in a Choral Music Group and Self-Construal

The statistical distributions of the Self-Construal Scale total scores and sub-dimensions are presented in Figure 3. In Figure 3(a), the total Self-Construal Scale scores had a mean of 91.75, a median of 91.00, a standard deviation of 8.37, a minimum score of 71, and a maximum score of 119. In Figure 3(b), the interdependent self-construal scores had a mean of 44.77, a median of 45.00, a standard deviation of 5.30, a minimum score of 32, and a maximum score of 59. In Figure 3(c), the independent self-construal scores had a mean of 47.01, a median of 47.00, a standard deviation of 5.26, a minimum score of 33, and a maximum score of 60.

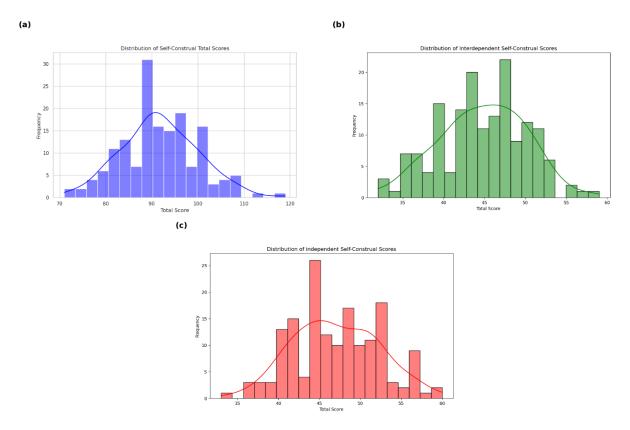

Figure 3. Frequency distributions of the total scores and subscales of the Self-Concept Scale.

Distribution of Self-Construal by Age, Gender and Occupation

For interdependent self-construal, a t-statistic of -2.35 and a p-value of 0.0200 were found, indicating a significant difference between genders, with females averaging 44.23 and males 46.49 (Figure 4(a)). For independent self-construal, a t-statistic of -1.21 and a p-value of 0.2295 were found, indicating no significant gender difference, with females averaging 46.73 and males 47.90 (Figure 4(b)).

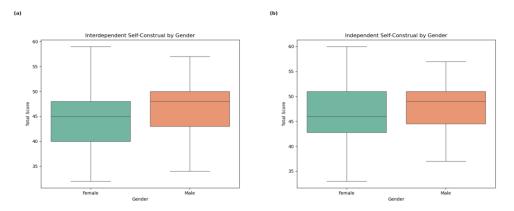

Figure 4. Distribution of Choir Members' Self-Concept Subscale Scores by Gender.

The correlation between age and interdependent self-construal scores was -0.02 (p = 0.7659), and for independent self-construal, it was -0.02 (p = 0.8432), showing no significant correlation in either case (Figure 5).

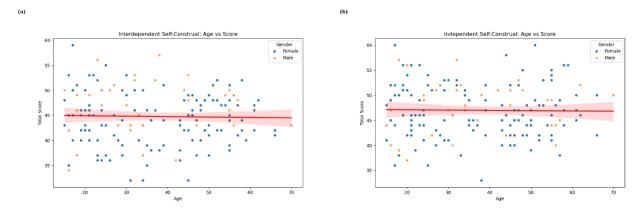

Figure 5. Distribution of Choir Members' Self-Concept Subscale Scores by Age.

Analysis of whether there were significant differences in interdependent and independent self-construal scores across occupational groups showed F = 1.20, p = 0.2653 for interdependent self-construal and F = 0.92, p = 0.5689 for independent self-construal. As the p-values were above the 0.05 significance level, no statistically significant differences were found between occupational groups, indicating that self-construal scores were similar across professions (Figure 6 a-b).

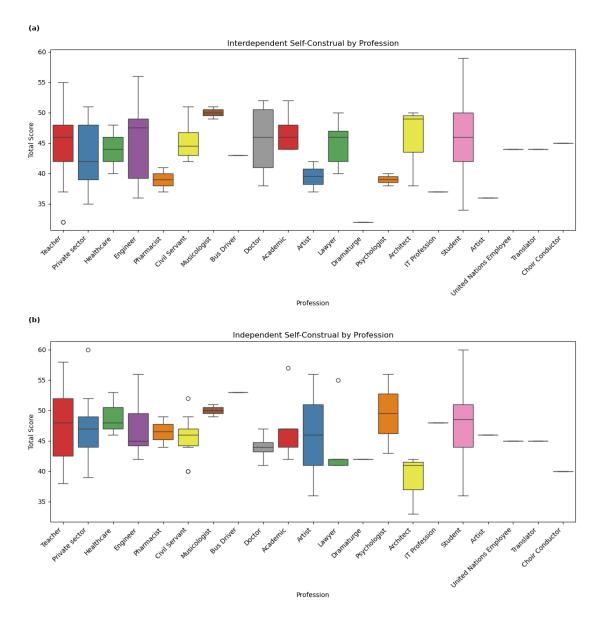

Figure 6. Distribution of Choir Members' Self-Concept Subscale Scores by Occupation.

Distribution of Self-Construal by Voice Group

One-way ANOVA was used to examine whether there were significant differences in interdependent and independent self-construal scores across voice groups. For interdependent self-construal, F = 1.80, p = 0.1320; for independent self-construal, F = 1.02, p = 0.3980. As p-values were above the 0.05 significance level, no statistically significant differences were found between voice groups. Mean interdependent self-construal scores were Alto: 44.72, Soprano: 43.86, Tenor: 46.35, Bass: 46.57, and Mezzo-Soprano: 41.00. Mean independent self-construal scores were Alto:

47.33, Soprano: 46.35, Tenor: 47.18, Bass: 48.30, and Mezzo-Soprano: 42.50. Although small differences existed, they were not statistically significant (Figure 7 a-b).

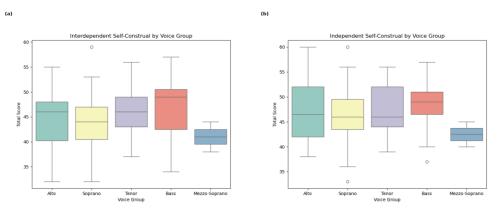

Figure 7. Distribution of Choir Members' Self-Concept Subscale Scores by Voice Group.

Distribution of Self-Construal by Duration of Choir Participation

The relationship between duration of choir participation and self-construal scores was examined using Pearson correlation analysis. For interdependent self-construal, the correlation coefficient was r = 0.05, p = 0.5641; for independent self-construal, r = -0.07, p = 0.3995. As p-values were above the 0.05 significance level, no statistically significant relationship was found between choir duration and self-construal scores. As shown in Figure 8 a-b, no clear trend of increase or decrease in scores was observed with increased choir participation duration, indicating that choir experience did not significantly affect self-construal scores.

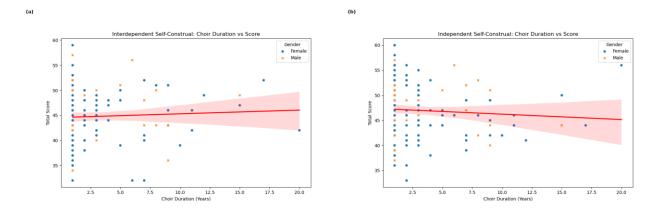

Figure 8. Distribution of Choir Members' Self-Concept Subscale Scores by Duration of Participation in the Choir.

Distribution of Self-Construal by Prior Music Education

One-way ANOVA showed that music education status had a statistically significant effect on total self-construal scores (F(2, 160) = 5.083, p = 0.0072). Tukey HSD post-hoc tests revealed a significant difference of 5.2888 points between the amateur music group and the no-music-education group (p = 0.0068) and a 4.4492-point difference between the music-educated group and the no-music-education group (p = 0.0262). No significant difference was found between the amateur and music-educated groups (p = 0.8455). Figure 9 shows that the median score for the no-music-education group was approximately 90, while the amateur and music-educated groups had median scores between 95 and 100.

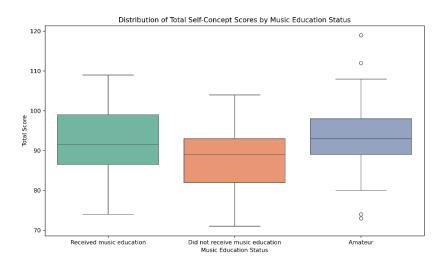

Figure 9. Distribution of Choir Members' Total Self-Concept Scores by Music Education Status.

Participants' Perspectives on the Impact of Singing in a Choral Music Group on Self-Construal

Participants' responses were qualitatively analysed and categorized into 15 response groups, as shown in Table 2.

Responses	Count
We instead of I	
Social relationships strengthened positively	
Being "I" within the whole is more meaningful	
Positive	
Feeling sufficient and self-confident	
Awareness of self and existence, calmness, peace, happiness	
Being "separate" and "one" at the same time	

Egos should not clash in the choir		
Joy of sharing and success		
Better analysis of polyphony, improved voice and perception		
Patience with differences, managing relationships, finding common ground; meeting more people; the magic of singing		
together		
A special whole formed by differences; responsibility toward the choir; empathy development; no response provided		
Self-expression; controlling tendencies that might jeopardize the common goal; no opinion		
The choir as a microcosm of society; necessity to focus on others; both challenging and beneficial; democratic		
environment, equality; feeling not alone, singing as part of identity		
Pride; positive contributions due to mirroring others; more personal enjoyment; being directed by a conductor felt safe;	1	
everyone finding their place in the process; therapeutic, restorative; lucky; negative; the self is others; felt less excluded;		
there's a hierarchy, I wish for a freer-spirited choir; being a chorister is a challenging but enjoyable aspect of music; I		
love discipline, the choir brings this out		

Table 2.Distribution of responses to the question "How do you evaluate being a chorister in the context of self-construal?"

RESULTS AND DISCUSSION

When examining the numerical distribution of participants by *age*, *gender*, *occupation*, and *voice groups*:

- The 25 and under age group had the highest representation, while the 56 and over group had lower representation.
- Female participants formed the majority, with fewer male participants.
- In terms of occupation, students and teachers were predominant, with other professions having relatively lower representation.
- Regarding voice groups, soprano and alto voices were dominant, while bass, tenor, and mezzo-soprano groups had lower representation.

No significant differences were found between participants' self-construal scale scores and the variables of age, occupation, voice group, and duration of choir participation. In other words, no relationship was identified between these variables and self-construal. Although it was anticipated that the duration of choir participation might influence self-construal, no such effect was observed. Given that the maximum possible score on the self-construal scale is 120, the participants' average total score of 91.75 is notably high. Singing in a choir was found to have positive effects on individuals' self-construal, consistent with findings by Kimura and Nishimoto (2017), who conducted a comparative study of choir participants in Norway and Japan, reporting that collective singing fosters positive self-structures, relaxation, self-confidence, and psychological well-being.

The participants' mean sub-dimension scores were 44.77 for interdependent self-construal and 47.01 for independent self-construal, with the independent self sub-dimension scoring higher. Independent self-construal reflects a structure emphasizing individuality and autonomy. At first glance, the functionality of these traits in a collective performance like a choir may seem questionable. However, as Durrant (2003:47) suggests, "Might collective singing activity help people to perceive and understand how they appear to others? (both musically as a singer in the group and in terms of personality as a member of a particular social group)." In other words, choral music provides a dual experience, fostering awareness and balance regarding such distinctions. Cross-cultural studies have associated independent self-construal with Western societies and interdependent self-construal with Eastern societies. For example, Beattie (1980) and Marriott (1976) highlighted interdependent self-construal in studies on Africans and Hindus, respectively. Given the large sample sizes in these studies, the higher independent self-construal scores in this study cannot be generalized to broader cultural conclusions. However, this finding may be linked to the sample being drawn from a relatively Western, urban segment of Türkiye. In another study, Kaçmaz (2016) examined the relationship between music preferences, selfdimensions, and personality types among 452 individuals, finding significant differences in independent self-construal only for western classical music and jazz-blues genres. Although not specific to choral music, this study's exploration of self-construal in relation to music genres is significant. Thus, participation in musical experiences, whether as a chorister or listener, appears to influence self-construal.

A significant difference was found in the interdependent self-construal dimension by gender, with females scoring a mean of 44.00 and males 46.49. Although the difference is small, it was expected that females, typically associated with harmony and cooperation, would score higher in interdependent self-construal. Studies on music preferences, listening habits, emotional responses, and gender exist (Colley, 2008; O'Neill, 1997; Bradley et al., 2001; Boer et al., 2012), but the lack of specific studies on music and self-construal in the context of gender limits direct inferences. Regarding past musical experience, a significant difference was found between those with no musical experience and those with amateur or formal music education, with the latter groups scoring higher on the self-construal scale (Figure 9). Although no significant difference was found with choir participation duration, prior musical experience was associated with higher self-construal scores. Thus, musical experience, in general, appears to have a positive impact on self-

construal compared to choir-specific experience. The literature lacks direct studies on self-construal and choral music, with existing research focusing on other self-related concepts (self-perception, self-esteem, etc.) in music contexts (Freer, 2006; Sugden, 2005; Dingle et al., 2013; Bartolome, 2013; Parker, 2010; Gül, 2018; Fancourt et al., 2019; Scalas et al., 2017; Tang, Tan, & Li, 2025). These studies support the finding that musical experiences contribute to positive self-structures.

Qualitative analysis of responses to the question "How do you evaluate being a chorister in the context of self-construal?" (Table 2) revealed that 7 participants left the question unanswered, and 1 reported a negative effect. The remaining participants provided detailed positive responses. Grouped responses included 27 participants emphasizing "we instead of I," 16 noting strengthened social relationships, 14 stating that being "I" within the whole was more meaningful, 12 highlighting feelings of sufficiency and self-confidence, 11 mentioning self-awareness, calmness, peace, and happiness, and 10 expressing "being separate and one at the same time." Due to the varied nature of responses, they were often categorized into multiple groups. The phrase "we instead of I" aligns with the interdependent self-construal sub-dimension (Damsgaard & Brinkmann, 2022), which emphasizes structuring responses based on others and collective action. The nature of choral music supports the idea of "being separate and one at the same time," as noted by 10 participants, further highlighting the interdependent self. Henningston (1996), cited in Durrant (2003:46), describes choirs as forums for social groups, democratic decision-making, personal development, and musical experience.

In summary, within the study's limitations, choristers exhibited high total self-construal scores, with females showing a significant difference in interdependent self-construal compared to males. Individuals with musical experience had significantly higher total self-construal scores than those without, with the independent self-dimension being more prominent. Future research on music and self-construal could explore different music groups, data collection, and analysis methods. Comparisons between individuals with and without musical experience could be conducted, and cross-cultural studies in the context of music could leverage the cultural nuances of self-construal. Studies on self-construal in relation to musical experiences (choral, instrumental, or genre-based) could significantly advance the understanding of emotional experiences.

REFERENCES

- Adams, K. (2022). Adolescent self-theories of singing ability within a choral hierarchy. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, (234), 7-23.
- Bartolome, S. J. (2013). "It's like a whole bunch of me!" The perceived values and benefits of the Seattle Girls' Choir experience. *Journal of Research in Music Education*, 60(4), 395-418.
- Boer, D., Fischer, R., Tekman, H. G., Abubakar, A., Njenga, J., & Zenger, M. (2012). Young people's topography of musical functions: Personal, social and cultural experiences with music across genders and six societies. *International Journal of Psychology*, 47(5), 355-369.
- Bradley, M. M., Codispoti, M., Sabatinelli, D., & Lang, P. J. (2001). Emotion and motivation II: Sex differences in picture processing. *Emotion*, 1(3), 300.
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö. E., Demirel, F., Karadeniz, Ş., & Çakmak, E. K. (2015). *Scientific research methods*. Ankara: Pegem Akademi.
- Colley, A. (2008). Young people's musical taste: Relationship with gender and gender-related traits. *Journal of Applied Social Psychology*, 38(8), 2039-2055.
- Csikszentmihalyi, M., & Gilbert, N. (1995). Singing and the Self: Choral Music as "Active Leisure". *Choral Journal*, 35(7), 13.
- Culp, M. E. (2016). Improving self-esteem in general music. *General Music Today*, 29(3), 19-24.
- Damsgaard, J. B., & Brinkmann, S. (2022). Me and us: Cultivating presence and mental health through choir singing. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 36(4), 1134-1142.
- Demorest, S. M., Kelley, J., & Pfordresher, P. Q. (2017). Singing ability, musical self-concept, and future music participation. *Journal of Research in Music Education*, 64(4), 405-420.
- Deniz, J., & Azeri, S. (2013). Examination of the self-concept of high school students with and without vocational music education. *Marmara University Atatürk Education Faculty Journal of Educational Sciences*, 23(23), 99-106.
- Dingle, G. A., Brander, C., Ballantyne, J., & Baker, F. A. (2013). 'To be heard': The social and mental health benefits of choir singing for disadvantaged adults. *Psychology of Music*, 41(4), 405-421.
 - Durrant, C. (2017). Choral conducting: Philosophy and practice. Routledge.
 - Egüz, S. (1981). Choral education and management. Ankara: Ayyıldız Matbaası.
- Fancourt, D., Finn, S., Warran, K., & Wiseman, T. (2019). Group singing in bereavement: Effects on mental health, self-efficacy, self-esteem, and well-being. *BMJ Supportive & Palliative Care*, 12(4), 607-615.

- Freer, P. K. (2006). Hearing the voices of adolescent boys in choral music: A self-story. *Research Studies in Music Education*, 27(1), 69-81.
- Gezici Yalçın, M., & Gülden, G. (2003). Comparison of working women and housewives in terms of self-perception and self-construal. *Turkish Journal of Psychology*, 18(51), 1-14.
- Gul, G. (2018). A qualitative study on the contribution of the choir to social-cultural and psychological achievements of amateur chorists. *International Education Studies*, 11(8), 119-126.
- Hayes, N. (2016). *Foundations of social psychology*. (Translated by E. Koca, S. Özyıldız, Y. Turna, & O. Kavsıracı). Ankara: Atıf Yayınları. (Original publication, 2016)
- Kaçmaz, D. (2016). Examination of the effect of students' personality and self-dimensions on music preferences (Sivas example). (Unpublished master's thesis). Cumhuriyet University Institute of Social Sciences, Sivas.
- Kaçmaz, D. (2025). Examination of scientific publications on the relationship between music, personality, and self. *Motif Academy Journal of Folklore*, 18(50), 1264-1281.
- Karabulut, G. (2014). Development of the instrument-oriented self-perception scale. *Journal of Art Education*, 2(2), 1-15.
 - Karasar, N. (2011). Scientific research methods. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kimura, H., & Nishimoto, Y. (2017). Choirs in two countries—A study of community music therapy for older adults in Norway and Japan. *Voices: A World Forum for Music Therapy*, 17(1).
- Kocabaş, A. (2000). The effects of cooperative teaching in fifth-grade elementary school music classes on the concept of self in music. *Pamukkale University Education Faculty Journal*, 7(7), 13-17.
- Kuyumcu, B. (2012). Examination of the relationship between university students' self-construal and psychological well-being. *International Journal of Social Sciences Education*, 2(1), 86-94.
- Markus, H. R., & Kitayama, S. (1991). Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation. *Psychological Review*, 98(2), 224-253.
- Mawang, L. L., Kigen, E. M., & Mutweleli, S. M. (2018). The relationship between musical self-concept and musical creativity among secondary school music students. *International Journal of Music Education*, 37(1), 78-90. http://dx.doi.org/10.1177/0255761418798402
- Okyay, E. (2001). Human, music, choir, and the foundations of choral education. In 2001 *1st National Choral Education and Management Symposium* (pp. 57-66). Ankara: Gazi University, Department of Music Education.
 - O'Neill, S. A. (1997). Gender and music.

- Paker, K. O. (2008). Popular music, everyday ideology, and self-construction: An analysis through Sezen Aksu's songs. *Istanbul University Faculty of Communication Journal*, (34), 87-106.
- Parker, E. C. (2010). Exploring student experiences of belonging within an urban high school choral ensemble: An action research study. *Music Education Research*, 12(4), 339-352.
- R Core Team. (2024). R: A Language and Environment for Statistical Computing. R Foundation for Statistical Computing, Vienna, Austria. https://www.R-project.org/.
- Scalas, L. F., Marsh, H. W., Vispoel, W., Morin, A. J., & Wen, Z. (2017). Music self-concept and self-esteem formation in adolescence: A comparison between individual and normative models of importance within a latent framework. *Psychology of Music*, 45(6), 763-780.
- Singelis, T. M. (1994). The measurement of independent and interdependent self-construals. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 20(5), 580-591.
- Sugden, N. L. (2005). Meaning of the choral experience and musical self-concept of secondary choral music participants. (Doctoral dissertation). Retrieved from ProQuest Dissertations and Theses Global. (304986236).
- Tang, J. (2024). The important role of self in cross-cultural investigations of affective experiences with music. *Psychology of Music*, 53(4), 616–642.
- Tang, J., Tan, E., & Li, S. (2025). Favorite music expresses socially engaging emotions: The role of self-construal across cultures. *Journal of Cross-Cultural Psychology*. https://doi.org/10.1177/00220221251355202.
- Taylor, E. S., Peplau, L. A., & Sears, D. O. (2003). *Social psychology*. (Translated by A. Dönmez). Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Uçan, A. (2001). Human, music, choir, and the foundations of choral education. In 2001 *1st National Choral Education and Management Symposium* (pp. 7-56). Ankara: Gazi University, Department of Music Education.

GENİŞLETİLMİŞ ÖZET GİRİS

Dilin, bugün bildiğimiz haliyle henüz oluşmadığı ilkel topluluklarda, sesin tekrarlar ve ritmik kalıplar yoluyla kullanımı, iletişimi kolaylaştıran ve topluluk bağlarını güçlendiren bir unsur olarak öne çıkmıştır. Ayinler, avlanma, doğa olaylarına dair sembolik kullanımlar, şarkı söylemenin yalnızca estetik bir uğraş değil, aynı zamanda sosyal bütünleşmeyi sağlayan bir araç olduğunu göstermektedir. "Darwin, müzik ile doğa ve hayvanların işlevsel çağrıları arasında bağlantılar kurar, bu görüş, vücuttaki ses organlarının konuşmadan daha ilkel bir beyin bölgesi tarafından kontrol edildiğine dair kanıtlarla da doğrulanmaktadır" (Durrant, 2003: 41). Farklı kıtalarda,

çeşitli kültürlerin müziklerinde benzer melodik ve ritmik örüntülerin varlığı, bu pratiğin kökeninin ortak bir insan mirasına dayandığını ortaya koymaktadır. Bu nedenle şarkı söylemek, duygusal, sosyal, kültürel, evrimsel boyutlarda yoğun etkileşim içermektedir diyebiliriz. Müzik pratikleri içerisinde şarkı söylemenin/koro haline şarkı söylemenin, en az materyal gerektiren, en kolay ve doğal yollarla oluşan interaktif bir süreç olduğu rahatlıkla ifade edilebilir. Bu ve bunun gibi müzikal süreçler, Müzik Bilimleri ve Müzik Psikolojisi çalışmalarının doğal konu başlıklarını oluşturmaktadır. Dolayısıyla bu deneyimler, eş zamanlı olarak içsel ve sosyal etkileşimleri de kapsadıkları için, bireylerin benlik yapılanmaları ile yakından ilgilidir. Bu bağlamda müziği bütün yönleri ve süreçleriyle ele alma hedefi taşıyan Müzik Bilimleri çalışmaları açısından, kişilerin müziği benlik boyutlarında nasıl yansıtıp, kurguladıklarının önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırma Modeli

Araştırma İlişkisel Tarama Modeli ile oluşturulmuştur; değişkenler arasında birlikte değişimin varlığını ve / veya derecesini ortaya çıkarmayı amaçlayan modellerdir (Karasar, 2011: 81). Korelasyonel araştırma ise, değişkenler arasındaki ilişkinin, bu değişkenlere müdahale edilmeden analiz edildiği araştırmalardır (Büyüköztürk, 2011: 226). Dolayısı ile çalışmanın iki ana değişkeni, "benlik kurgusu" ve "koro müziği deneyimidir. Benlik Kurgusu Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu çoktan seçmeli sorularının verileriyle istatiksel analizler yapılacağı için nicel araştırma, Kişisel Bilgi Formu açık uçlu sorularının incelenmesi açısından nitel araştırma özelliği taşımaktadır.

Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini koro müziği gruplarında yer alan bireyler, örneklemini ise uygun (convenience) örnekleme yöntemi ile seçilen, ülkemizde bulunan 25 farklı çoksesli amatör koro grubunda yer alan 163 korist oluşturmaktadır. Benlik Kurgusu ölçek değerlendirmelerinde; koro öncesi müzik deneyimi olan ve olmayan bireyleri birlikte ele alma şansı sunması açısından, amatör koro grupları seçilmiştir. Bu sayede bir koro grubu içerisinde toplu halde şarkı söylemenin, bireylerin benlik kurgularını nasıl etkilediği ya da etkilemediği konusunda daha işlevsel ve karşılaştırmalı bir analiz süreci olduğu düşünülmüştür.

Verilerin Toplanması

Koro Müziği Grupları Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacı tarafından hazırlanan form, bireylerin yaş, cinsiyet, meslek, koro müziği ve müzik geçmişlerine dair sorular ve benlik kurgusu ile koro müziği bağlantılı bireysel deneyimlerine dayanan açık uçlu sorulardan oluşmaktadır.

Benlik Kurgusu Ölçeği (Self-Construal Scale): İki alt boyut ve 24 maddeden oluşan 5'li Likert tipi bir ölçek, Singelis (1994) tarafından geliştirilmiştir. Bağımsız ve bağlaşık olmak üzere iki farklı alt boyut bulunmaktadır. Koristler "hiç katılmıyorum", "pek katılmıyorum", "kararsızım", "biraz katılıyorum", "tamamen katılıyorum" seçeneklerinden uygun olanı seçeceklerdir. "hiç katılmıyorum" 1 puan, "tamamen katılıyorum" ise 5 puandır. Ölçekten alınabilecek en düşük toplam puan 24, en yüksek toplam puan 120'dir. Bağımsız Benlik boyutunu 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22, 24, bağlaşık benlik boyutunu 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23 numaralı maddeler temsil etmektedir. Ölçeğin orijinal formunda bağımsız alt boyutu için Cronbach alpha.69, bağlaşık alt boyutu için Cronbach alpha. 73'dir. Kurt (2000) tarafından ölçeğin Türkçe adaptasyonu, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır. Kurt'un (2000) çalışmasında bağımsız benlik kurgusu alt boyut için Cronbach alpha.61, bağlaşık benlik kurgusu alt boyut için Cronbach alpha. 67 bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Benlik Kurgusu Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formunda yer alan çoktan seçmeli sorulardan elde edilen veriler, R paket programı (R Core Team, 2024) ile analiz edilerek, anlamlılık düzeyi p< 0,05 alınmış olup, tanımlayıcı analizlere ek olarak toplam puan hesaplamaları yapılmıştır. Gruplar arasında ikili benlik kurgusu farkı olup olmadığı bağımsız örneklem t testi ile test edilip, benlik kurgusu ile değişkenler arasındaki olası ilişki(ler) ANOVA yaklaşımı ile değerlendirilmiştir. Sonuçlar, grafik ve tablolar halinde görselleştirilmiş, Kişisel Bilgi Formunda yer alan açık uçlu sorular ise, araştırmacı tarafından nitel içerik analizi ile değerlendirilmiştir.

SONUÇ ve TARTIŞMA

Katılımcıların yaş, cinsiyet, meslek ve ses grupları açısından sayısal dağılıma bakıldığında,

• 25 yaş ve altı grubun en yüksek orana sahip olduğu, buna karşın 56 yaş ve üzeri grupların temsil oranının daha düşük olduğu görülmektedir.

- Kadın katılımcılar çoğunluğu oluşturmakta, erkek katılımcılar ise daha sınırlı sayıda yer almaktadır.
- Meslek dağılımında öğrenciler ve öğretmenler başlıca gruplar olarak öne çıkarken, diğer meslek gruplarının temsil oranı görece düşük düzeydedir.
- Ses grupları açısından incelendiğinde soprano ve alto ses tiplerinin baskın olduğu, bas, tenor ve mezzo-soprano gruplarının ise daha düşük oranlarda temsil edildiği belirlenmiştir.

Katılımcıların, yaş, meslek, ses grubu ve koroda yer aldıkları süre değişkenleri ile benlik kurgusu ölçek puanları arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Diğer bir deyişle, bu değişkenler ile benlik kurguları arasında bir ilişkiye rastlanmamıştır. Özellikle, koroda yer alınan sürenin benlik kurgusu açısından bir fark oluşturacağı ön görülmekle beraber bu yönde bir sonuç ortaya çıkmamıştır. Benlik kurgusu ölçeğinden alınabilecek maximum puanın 120 olduğu düşünüldüğünde, katılımcıların toplam ölçek puanı ortalamasının 91.75 gibi yüksek bir oran olması dikkat çekicidir. Bir koro grubu içerisinde şarkı söylemenin bireylerin benlik kurguları üzerinde olumlu etkileri olduğu görülmektedir, destekler şekilde (Kimura ve Nishimoto, 2017) makalelerinde Norveç ve Japonya'da koro gruplarında yer alan bireyler üzerinde karşılaştırmalı çalışarak, bağımsız ve bağlaşık benlik boyutlarında iki kültürü değerlendirmiş, birlikte şarkı söylemenin olumlu benlik yapılanmalarına ek olarak, rahatlama, öz güven, psikolojik iyi oluş gibi yararları olduğunu da belirtmişlerdir.

Katılımcıların ölçek alt boyut ortalamaları, bağlaşık benlik alt boyutu 44.77, bağımsız benlik alt boyutu 47.01 şeklindedir. Koristlerin bağımsız benlik alt boyutu ortalamaları bağlaşık benlikten yüksek çıkmıştır. Bağımsız benlik kendine özgülük, özerklik gibi özelliklerin ön planda olduğu benlik yapısını ortaya koymaktadır. İlk bakışta bu özelliklerin bir toplu icra olan koroda ne kadar işlevsel olduğu düşünülebilir. Ancak bu noktada Durrant'ın dikkat çektiği üzere: "kolektif şarkı söyleme etkinliği, insanların başkalarına nasıl göründüklerini algılamalarına ve anlamalarına yardımcı olabilir mi? (Hem müzikal olarak grup içindeki bir şarkıcı olarak hem de belirli bir sosyal grubun üyesi olarak kişilik açısından)" (2003: 47). Diğer bir deyişle, koro müziği aslında iki yönlü bir deneyim sağlayarak, kişilerin söz konusu ayrımları için bir farkındalık dolayısıyla bir dengelenme alanı olarak düşünülebilir. Aslında, kültürlerarası benlik kurgusu çalışmalarında, bağımsız benlik boyutu daha çok batı toplumlarını, bağlaşık benlik kurgusu ise doğu toplumlarını temsil etmiştir. Örneğin, (Beattie, 1980) Afrikalılar, Marriott (1976) da Hindular üzerine çalışarak bağlaşık benlik bulgularını öne çıkaran bulgular ortaya koymuştur. İlgili çalışmalar ve batı ülkeleri

ile yapılan benzer çalışmalar, çok geniş örneklemlerle ve yüksek katılımcı oranlarıyla yapıldığı için, bizim çalışmamızda bağımsız benlik puanının daha yüksek olmasını elbette kapsayıcı kültürel bir çıkarıma ulaştıramayız. Ama bu durum, bize müzik bilimleri açısından; acaba müzik deneyimlerini kültürel düzlemde çalışırsak nasıl sonuçlara ulaşırız? gibi bir soru sordurabilir. Çalışmamızdaki bu fark, örneklem grubumuzun ülkenin görece daha batı, kentli, grubundan cevap almış olmamıza bağlı olabilir. Başka bir çalışmada (Kaçmaz, 2016), 452 kişinin müzik tercihleri ile benlik boyutları ve kişilik tipleri ilişkilerini incelemiş; bağımsız benlik boyutu sadece klasik batı müziği ve jazz – blues müzik türünde anlamlı farklılık göstermiştir. Söz konusu çalışma koro müziği ile ilgili olmamakla birlikte, farklı müzik türleri dinleyicilerinin bağımsız ya da bağlaşık benlik bağlantılarını incelemesi ve belirli türlerde anlamlı farkların ortaya çıkması açısından önemlidir. Bu açıdan ele aldığımızda bir müzik deneyimi içerisinde olmanın (ister bir koro grubu içerisinde şarkı söylemek, ister dinleyici olarak katılmak olsun) bireylerin benlik kurgularına etkileri olduğu söylenebilir.

Cinsiyet değişkeninde bağlaşık benlik boyutunda anlamlı fark ortaya çıkmıştır. Bu alt boyutta kadın katılımcıların 44.00, erkek katılımcıların 46.49 ortalaması olduğu görülmektedir. Fark oldukça az olsa da aslında kadınların uyum ve birlikte hareket etme gibi özelliklerinin daha ön planda olması genel kabulünden hareketle; bağlaşık benlik boyut puanının kadın katılımcılarda daha yüksek olması beklenmiştir. Genel olarak müzik tercihleri, dinleme alışkanlıkları ya da duygusal yansımalar ve cinsiyet üzerine çalışmalar bulunmaktadır (Colley, 2008; O'Neill, 1997; Bradley ve diğerleri, 2001; Boer ve diğerleri 2012). Ancak spesifik olarak, cinsiyet bağlamında müzik ve benlik kurgusu çalışmalarına rastlanmaması nedeniyle bir çıkarım yapmanın sağlıklı olmayacağı düşünülmektedir.

Katılımcıların geçmiş müzik deneyimleri açısından bakıldığında; hiç müzik deneyimi olmayanlar ile amatör olarak müzikle ilgilenenler ve müzik eğitimi almış olanlar arasında anlamlı fark bulunmuş, söz konusu grubun daha önce hiç müzik deneyimi olmayanlara oranla benlik kurgusu ölçek puanlarının da daha yüksek olduğu görülmüştür (Şekil 9.) Koro içerisinde bulunulan süre ile benlik kurgusu arasında anlamlı fark olmamasına rağmen, müzik deneyimi olup olmamasının, olanlardan yana fark oluşturduğu görülmektedir. Dolayısıyla, koro deneyimindense, daha genel olarak müzik deneyiminin benlik kurgusu açısından olumlu sonuçlar oluşturduğu söylenebilir. Alan yazında benlik kurgusu ve koro müziği üzerine birebir çalışmalara rastlanmamıştır, var olan çalışmalar daha çok benlik kavramının farklı boyutları ile (benlik algısı, benlik saygısı, öz saygı

vb.) müzik bağlamındadır (Freer, 2006; Sugden, 2005; Dingle ve diğerleri 2013; Bartolome, 2013; Parker, 2010; Gül, 2018; Fancourt ve diğerleri 2019; Scalas ve diğerleri 2017; Tang, Tan, Li, 2025). Söz konusu araştırmalar çalışma bulgularımızı destekler nitelikte müzik deneyimlerinin olumlu benlik yapılanmalarına etki ettiğini ortaya koymaktadır.

"Korist olmanızı benlik kurgusu bağlamında nasıl değerlendirirsiniz" sorusunun cevapları nitel açıdan değerlendirildiğinde; (Tablo 1.) 7 katılımcının soruyu cevapsız bıraktığı, 1 katılımcının da olumsuz etkiliyor şeklinde yanıtladığı görülmektedir. Bunların dışında kalan katılımcılar, soruyu olumlu etkileri olduğu yönünde cevaplayarak ayrıntılandırmışlardır. Yapılan gruplamalarda; 27 katılımcı, ben yerine biz ifadesini kullanırken, 16 katılımcı sosyal ilişkilerinin olumlu anlamda geliştiğini, 14 katılımcı bütünün içinde "ben" daha anlamlı, 12 katılımcı veterli ve özgüvenli hissetmek, 11 katılımcı kendimin, varlığımın farkına varmak ile dinginleşmek, huzur, mutluluk, 10 katılımcı da "ayrı" ve "aynı" zamanda "bir" olmak ifadelerini kullanmışlardır. Katılımcı cevaplarının çeşitli ifade ve değerlendirmeler içermesi nedeniyle, her bir katılımcının cevabı çoğunlukla birden fazla gruba dağıtılmıştır. Yanıtlar değerlendirildiğinde, "ben yerine biz" ifadesinin aslında bağlaşık benlik alt boyutunu işaret ettiğini söyleyebiliriz (Damsgaard ve Brinkmann, 2022). Bağlaşık benlik kurgusu daha çok tepkilerini çevrelerindeki diğer bireylere göre yapılandırma ve grupla birlikte hareket etme özelliğiyle ön plana çıkmaktadır. Koro müziğinin doğası düsünüldüğünde aslında diğer 10 katılımcının da ifade ettiği gibi "avrı" ve "avnı" zamanda "bir" olmak, deyişi de bağlaşık benlik boyutunu vurgulamaktadır. Henningston'un (1996) çalışmasında koroların; sosyal gruplar, demokratik kararlar alma becerisi, kişisel gelişim ve müzikal deneyim gibi işlevleri yerine getiren bir oluşum olarak görüldüğü belirtilmiştir (Durrant, 2003: 46).

Özet olarak, araştırma sınırlılıklarımız içerisinde; koristlerin toplam benlik kurgusu puanlarının yüksek olduğu, cinsiyet değişkeninde kadınlarda erkeklere oranla bağlaşık benlikte anlamlı fark ortaya çıktığı, müzikal geçmiş açısından, müzik deneyimi olanların, olmayanlara oranla toplam benlik puanlarında anlamlı fark olduğu, alt boyutlarda ise bağımsız benlik boyutunun ön plana çıktığı görülmüştür. İleride yapılacak olan; müzik ve benlik kurgusu/benlik kavramı bağlantılı çalışmalarda farklı müzik grup ya da oluşumları, farklı veri toplama ve veri analiz süreçleri ile araştırmalar detaylandırılabilir. Müzik deneyimleri olan ve olmayan bireyler arasında karşılaştırmalar yapılabilir. Benlik kurgusu kavramı özellikle kültürel bir nüans taşıdığı için, ülkemiz ile diğer ülkeler ve kültürler arasında müzik bağlamında karsılastırmalar yapılabilir.

İnsanın müzikal deneyimlerini (koro müziği, çalgısal müzik, müzik türler, vb.) anlamak adına, benlik kavramı ile ilgili çalışmalar, duygusal deneyimlerin çözümlenmesinde kayda değer bir aşama olabilir.